

VOLSTEADOV ZAKON JE SAMO NA PAPIRU.

TAKO GOVORE PROHIBICIONISTI AGENTJE.

V New Yorku kaže odprto točijo opojne pijače.

New York, N. Y. — Neka kompetentna avtoriteta pravi, da lahko človek kupi opojne pijače na Manhattanu, kadar hoče, če je pri volji plačati zahtevano ceno. Opojne pijače se kaže točijo tako odprto, kakor da ni bila uvedena prohibicija in kot da ne postoji Volsteadov zakon.

Policijska zopet izjavlja, da je pijančevanje bolj v navadi kot lani ob tem času. V bolnišnicah, v katerih zdravijo alkoholike, so zopet odprli sobe za zdravljenje alkoholikov, ali bolnikov je zdaj več, kot imajo postelj v tem oddelku in novi bolniki še vedno prihajajo.

Pred policijskimi sodniki je bilo zaslišanih več pijancev kot lani ob tem času, pa tudi pijanci se obnašajo bolj sirovo kot v prejšnjih dneh.

Tihotapskega žganja, kuhane-ga v Združenih državah, pride prav malo na trg. Ampak zdaj prodajajo večinoma žganje, ki ga vtihoapajo iz Kanade. Žganje iz Kanade prihaja v ogromnih množinah, kar govori, da je tihotapstvo izborna organizirano in da se najbrž precej čedno število ljudi zdaj peča s tihotapstvom, ker nosi denar ali velik dobiček.

Prohibicijonisti uradniki pravijo, da profesionalni političari podpirajo te tihotapske kupčije, da na ta način love glasove. Nekateri menijo, če pojde tako naprej, da bodo opojne pijače prodajali kar na ulici, preden napadi drugi november, ki se zgodil po drugem novembru, se neveda se uganka.

Prohibicijonisti uradniki pravijo, da je položaj brezupen. Da je zmešnjava še večja, nastopajo osebe, ki nimajo najmanjše uradniške avtoritete in so navadni sleparji, kot prohibicijonisti uradniki in pobirajo davek od ljudi, ki se pečajo s tem tihotapskim kupčijami.

Prohibicijonisti uradniki menijo, da je Volsteadov zakon mrtva črka za tukajšnje mesto.

Prodajalci opojnih pijač so se hitro prilagodili novim razmeram. Javne tožajske mise so šle, a osnovo so se krožki, v katerih prav čedno cvete trgovina z opojnimi pijačami.

ZASLIŠAVANJE ŽGANJAR-SKIH DOBROJANOV JE PRIČELO.

Uspehov pa še ni opaziti.

Chicago, Ill. — Nekateri salunari, ki so bili okrađeni za žganje, so šli na policijo in naznanili tatvino. Pričela je preiskava in zaslišani so bili tudi "Mike de Pike," toda "Mike de Pike" trdi, da ni imel pri celi sferi opravila.

Velebizniško časopisje pripoveduje, kaj je ta ali oni izpovedal, ali vsa afera izgleda, da kmalu zaspi spanje pravičnega. "Mike de Pike" je postavil porokstvo in je zopet prost. Porokstvo je položil tudi Pearlman, ki je bil aretiran. Neki Niek Ambrosia, ki je tudi med žrtvami, je izjavil, da je telefonski "Mike de Pike", da se naj pripravi az bivanje pod drugim podnebjem, če mu ne vrne hitro žganje. Žrtve splošno sodijo, da je bila stvar dogovorjena in da je "Mike de Pike" napravil žrtvam past, v katero so šle.

DESET TISOČ RUDARJEV ZA-STAVKALO.

Wilkesbarre, Pa. — Deset tisoč rudarjev, ki delajo v rudnikih Penn Hillside Coal in Iron kompanije, nahajajočih se na polju trdega premoga, je zastavkalo. Rudarji pravijo, da je kompanija nastopila proti rudarjem, ki so delavci za organizacijo in zboljanje položaja svojih tovarišev.

ANGLEŠKI PISATELJ WELLS JE POSETIL SOVJETSKO RUSIJO.

London, 4. okt. — Iz Moskve javljajo brezlično, da je angleški pisatelj H. G. Wells došel v Petrograd, kjer je bil prijateljsko sprejet. Delegacijo sovjetov, katere je sprejela Wells, je vodil Maksim Gorkij, ki je pozdravil gosta v imenu nove Rusije. Wells je odgovoril, da se zaveda, da je Rusija na predvečer plemenite bodočnosti, toda Rusi ne smejo pričakovati, da bo šla Anglija po ruskih potih. "Rusija hodi v komunizem, Anglija pa v socializem," je rekel Wells, kot poročajo iz Moskve.

BORZA ZA RAZPEČA-VANJE ŽGANJA ODKRITA.

ZA \$175,000 ŽGANJA UKRADE-NEGA.

Bitka za poset deset tovornih avtomobilov, naloženih v žganjem, med policaji.

Chicago, Ill. — Več kot petdeset policajev in en tucat salunarjev je zapletenih v tatvino žganja, ki je vredno okoli sto pet in sedemdeset tisoč dolarjev.

Deset tovornih avtomobilov, naloženih v žganjem, je bilo ukradenih, in vsak avtomobil je bil spremljan od policije. Vsa tovorna avtomobila je bil ujet od druge policijske četice, žganje je bilo odpeljavano v skrivnišče, tisti, ki so žganje kupili, so pa lahko jokali za svojim denarjem.

V petek je došlo dvanaest sto zabojev žganja, poznanega pod imenom "Old Granddad" iz Louisville. Žganje je imelo biti razdeljeno na železniškem kolodvoru, ki se nahaja na Taj in šestdeset in delavci so bili zaslišani.

"Mike de Pike", znani kralj v ljudskih nižinah, se je dogovoril zaradi posiljanja žganja, ko so drugi salunari zložili dvesto tisoč dolarjev za nakup žganja.

"Mike de Pike" pravi, da je plačal železničarjem tisoč dolarjev, da so prepeljali žganje na vokal Osem in tisoč in Vincennesove ceste, kjer so lahko naložili žganje na tovrne avtomobile.

Kupei so bili obveščeni, da je žganje došlo. Na lice mesta je došlo deset tovornih avtomobilov. Nekateri salunari so pripeljali s sabo policaje, katerim zaupajo, da se kupčija bolj varno izvrši.

Ko je bila cela družba zbrana, je prišlo na lice mesta deset policajev s saržentom na čelu. Vsi seveda goreči prohibicijonisti. "Mike de Pike" pravi, da ga ta le malenkost stane tisoč dolarjev. Žganje je bilo naloženo na tovrne avtomobile in vozniki so pogнали.

Jim O'Leary, znan igralec, profesionalni političar v klavniškem okraju, ni imel prav nobenih stnosti s svojim avtomobilom. Ni hče ga ni ustavil, kajti vsi so ga poznali.

Za njim je počasi pripeljal avtomobil, na katerem je bilo naloženo žganje za brate McGovern. Na tovrnem avtomobilu je sedelo pet krepkih policajev, pripravljenih, da se navale na vsakega, ki bi se drznil ustaviti transport žganja.

Drugi tovorni avtomobili niso bili tako srečni.

Avtomobil, v katerem je sedelo deset policajev, je ujel tovrni avtomobil za tovrnim avtomobilom.

Samo enega avtomobila niso prišli, to je bil avtomobil, na katerem je bilo žganje Bryan Katerne. Dva policaja iz klavniškega okraja na motoreklijah sta ugnala deset policajev v avtomobilu. Štiri sto dolarjev je pomagalo, da je bila zmaga zagotovljena.

Kako je četica deset policajev nastopila v avtomobilu, govori naslednji dogodek:

John Miller, ki je kupil sto tisočdeset zabojev žganja, Niek Ambros, ki je kupil dvajset zabojev žganja in še nekdo drugi so žganje položaja svojih tovarišev.

MED IZSELJENIKI JE NAJVEČ ŽEN IN OTROK.

POLJSKI ŽIDJE PRIHAJAJO V OGROMNEM ŠTEVILU V AMERIKO.

Podjetnikom se zdi, da neškodljivih delavcev pride premalo v Ameriko.

New York, N. Y. — V septembru je prišlo 70,052 izseljenikov v Združene države, 35,689 tujcemcev se je pa iscelilo iz njih. Vsaki teden pride več izseljenikov v Ameriko, znižuje se pa število tujcemcev, ki odhajajo domov. Do marca je odhajalo več tujcemcev v stari kraj, kot je prihajalo izseljenikov v Ameriko. Od 31. julija 1919 do 1. junija 1920 je došlo na Ellis Island 328,669 izseljenikov, 320,273 tujcemcev se je pa vrnilo v stari kraj, ki so se vkrcali v New Yorku na parnike. V tem času je torej prišlo 8,400 več tujcemcev v Združene države, kot jih je zapustilo.

V mesecih julij, avgust, september je pa došlo v Ameriko 184,031 izseljenikov, tujcemcev je pa odpotovalo 118,446, Ameriško ljudstvo se je torej pomnožilo za 65,500 oseb. Če bi akosi vse leto prihajali ljudje v Ameriko in odhajali iz nje v tem razmerju, tedaj bi se prebivalstvo pomnožilo v enem letu za 265,000.

Pred vojno se je pomnožilo prebivalstvo Združenih držav na leto za 650,000 oseb, ki so došle semkaj na parnikih, kateri so pristali k pomolom v atlantiških pristanih. Izseljeniki, ki so došli na parnikih, kateri so pripeljali v pacifične luke, niso več. Ravno tako niso več izseljeniki, ki so po drugih potih došli v Združene države.

Statistični izkazi govore, kako hitro je nastala sprememba v zadnjih mesecih v naseljevanju v Ameriko in izseljevanju iz nje. In če bi v nekaterih državah ne delali izredno velikih sitnosti ljudem, ki se hočejo isceliti v Ameriko, bi bila sprememba še večja in mogoče bi tudi veliko prej prišla.

Naseljeniški uradniki, ki so že več let v tej službi, pravijo, da pride največji naval izseljenikov v letu 1921, kar jih pozna zgodovina Združenih držav. Dozda se je iscelilo največ oseb v Združene države v letu 1907, ko se je iscelilo 1,280,000 oseb. V letu 1914, v katerem je izbruhnila svetovna vojna, je došlo v Združene države 1,220,000 oseb. Če bodo izseljeniki v tem razmerju prihajali še dalje v Združene države, tedaj bo izseljeniški urad, da se v letu 1920 isceli v Združene države 800,000 oseb.

Med poljskimi židi, ki prihajajo v Ameriko, je največ žen in otrok. Po izjavi naseljeniških uradnikov v New Yorku, je med njimi osemdeset odstotkov žen in otrok skoraj na vsakem parniku. Naseljeniški komisar Wallis pravi, da je izseljevanje židovskega ljudstva iz Poljske v Združene države skoraj podobno begu iz domovine.

Pri Italijanih je stvar ravno narobe. Med italijanskimi izseljeniki tvorijo moški pet in sedemdeset odstotkov.

Podjetniki niso zadovoljni z izseljeniki, kajti po njihovem mnenju prihaja premalo neškodljivih delavcev za težko delo. Razni trustovi bi najraje videli, da bi neškodljivi delavci prihajali v izredno velikem številu v Združene države, da bi zopet stale velike delavske armade pred tovarniškimi vrati in ponižno čakale, kdaj se predelavcu ljubi stopiti iz tovarne in izbrati med njimi najbolj krepke za delo.

Nekateri listi že kriče, da primanjkuje najmanj pet milijonov neškodljivih delavcev. Tako kričanje pa odkriva namen podjetniških kričav, kajti jasno je, da je velika laž, če kdo trdi, da primanjkuje pet milijonov navadnih delavcev.

METODISTOVSKI ŠKOF PRA-VI, DA MORA CERKEV PODPIRATI DELAVCE.

Rokford, Ill. — Škof Bristol je dejal na tukajšnji konferenci metodistovske cerkve, da mora cerkev podpirati delavce v boju proti kapitalizmu, ako ne, da bo cerkev propadla. Bristol je dalje rekel, da je bil Adam prvi kapitalist, ko je pričel jesti jabolko, ne da bi jih bil pridelal — in od takrat divja boj med delom in kapitalom.

RUSIJA VIDI FIASKO KONFERENCE V RIGI.

Sovjetski delegatje so mnenja, da bo potrebna druga ofenziva proti Poljski.

POLJAKI ODGOVORE DANES NA RUSKI ULTIMAT.

Riga, 4. okt. — Izgledi za mir med Poljsko in sovjetsko Rusijo so zelo slabi. Poljski še niso odgovorili na ruske pogoje za prelminarni mir. Pričakuje se, da pride odgovor iz Varšave v torek, ko poteče desetdnevni ultimat moskovske vlade.

Sovjetski delegatje še niso izgubili upanja, toda v privatnih pogovorih pravijo odprto, da konferenca v Rigi ne bo trajala dolgo, če se Poljski hitro ne odloči. Rusi počakajo še nekaj dni, potem, ko poteče njihov ultimat, da vidijo, kakšne namene imajo Poljski. Nekateri ruski delegatje so mnenja, da je zastoj čakati in tritati čas, kajti Poljski ne bodo za mir toliko časa, dokler ne bodo ponovno in dobrega tepeni na glavo.

Sovjeti se prav nič ne pulijo za nekatere kraje na drugi strani predložene ruske mape; nekaj mest več ali manj ne dela ruskim delegatom nobene preglavice, če bi videli, da je Poljskom res za mir. Toda jasno jim je, da je negotovost poljske delegacije v Rigi je manevr poljskih junckerjev v Varšavi, ki jih ima na vrvi imperialistična Francija.

BITKA MED TATOV IN POLICJO.

Philadelphia, Pa. — En detektiv je mrtve, več oseb je obteženih in težko ranjenih, štiri osebe so pa aretirane in pridržane v zaporu, ne da bi jim bilo dovoljeno položiti porokstvo. To je posledica bitke med tatovi in policijo, ki se je vršila v neki igralnici za denar in se nadaljevala na ulici.

Mrtve je detektiv Joseph McGinn, kateremu se je posrečilo vdreti v igralnico ob času, ko so roparji postavili goste lepo obesteno z dvignjenimi rokami, da jim lahko izpraznejo njih žepce. Komaj je vstopil detektiv; takoj so obrnili roparji proti njemu samokrese in pričeli streljati. Strelji so alarmirali okolice in privabili policijo na mesto, ki je došla, do so roparji bežali. Prišel je znova boj na ulici, v katerem so bili tolovaji premagani in prijeti.

POLJSKA JE KUPILA ZA PET MILJONOV DOLARJEV VO-JASKE OPREME.

Topeka, Kans. — Polkovnik John S. Dena, ki kupuje za Poljsko vojaško opremo, je naznanil, da je bilo v Združenih državah kupljenih za pet milijonov dolarjev vojaške opreme. Kupljenih je bilo dve sto tisoč hlad, tri sto tisoč parov čevljev, osem sto tisoč parov volnenih nogavic, sto tisoč parov golenic in dve sto tisoč parov spodnjih hlač in jopice. Poljska je plačala to opremo z notami, ki potečejo po šest letih in nosijo po pet od sto.

VREME.

Chicago in okolice: V sredo jasno; srednja temperatura. Stanje temperature v zadnjih 24 urah: najvišja 70, najnižja 60. Solnce izide ob 6:50, zaide ob 6:27.

PONOVA KONFERENCA O JADR. VPRAŠANJU.

Trumbić in Sforza se zopet sestane v Benetkah za direktno pogajanje.

JUGOSLAVIJA BO POPU-STILA?

Milan, 4. okt. — Giolittijev kabinet je snoči zaključil, da se ponovi direktno pogajanje z Jugoslavijo glede rešitve jadranskega vprašanja.

Grof Sforza, italijanski zunanji minister, in dr. Anton Trumbić, jugoslovanski zunanji minister, se snideta prihodnji petek v Benetkah. Italijanski poslanec Volpi je še v Beogradu, kjer konferira s dr. Vesnićem, ministrskim predsednikom; Volpi ima ožje trgovske vezi z balkanskimi državami. On je aranžiral italijansko-turški mir leta 1912.

Vojaslov Antonijević, arbski poslanik v Rimu, je dejal te dni, da Jugoslovani nestrno pričakujejo rešitve jadranskega vprašanja in so pripravljeni dati gotove koncesije.

Znano je, da je Giolitti izjavil na sestanku s Lloydom Georgem v Lucernu pred nekaj tedni in pozneje na sestanku s Millerandom v Aix-Les-Bains, da bo Italija konferirala direktno z Jugoslavijo z osirom na jadransko vprašanje. Lloyd George in Millerand sta bila zadovoljna in sta rekla, da se Anglija in Francija ne bosta več vtkali v to stvar, ako se Italijani in Jugoslovani pobotajo sami med sabo.

To pomeni, da ententa pričakuje, da bo Amerika sčala roke proč brez okira, kako se reši vprašanje Reke.

OBOPAN V OBEDOVALNEM VOZU.

Chicago, Ill. — W. Wilhelm, natak v službi Atchinson, Topeka in Santa Fe železnice je šel prejemke v obedovalnem vozu, ko so voz že odpeli od vlaka in je nepričakovano pred njega stopil nepoznanec s samokresom v roki in ga povabil, naj mu hitro izroči vsaj en dolar, ker se mu mudi, Tolovaj je odnesel pet sto pet in sedemdeset dolarjev.

\$48,000 NA SMETISČU.

Chicago, Ill. — Ko je neki delavec Crane kompanije razkladal staro železo, je našel v stari konstrukciji škafliji za \$48,000 vrednostnih papirjev in eno oboyznico svobode za petdeset dolarjev. Delavec je izročil vrednostne papirje William Tvolhigu, ki je kmalu pronašel, da so vrednostni papirji lastnina neke kompanije v Rockfordu, Ill.

NAPAD NA ŠESTLETNO DE-KLOO, NAPADALEC PRE-TEPEN.

Chicago, Ill. — Neki 25-letni Otto Kaniz je zavlekel 6-letno Selmo Motch v hlev in jo napadel. Deklica je pričela klicati na pomoč in sosedje so videla Kranza bežati iz hleva. Kmalu so ga ujeli in pesti so pričele padati od vseh strani po njem. Policijska izjavlja, če bi prišla malo kasneje, da bi Kranz ne dihal.

LETALEC SMETNO PONE-SREČIL.

Hartford, Conn. — Lajtnant Arthur C. Wagner se je ubil, lajtnant Merrill Corry pa težko poškodovan, ko sta padla doli z letalom.

NEVAREN BANDIT PRIJETT.

Cincinnati, O. — Tukaj so prijeti nekega William Jonesa iz Chicago, vodjo tolovajske tolpe, ki oplenuje prodajalne v severnem Kentuckyju. Policijska izjavlja, da je Jones že star ptček in da ga iščejo v treh državah.

10,000 RUDARJEV PONOVO ZASTAVKALO NA POLJU TRDEGA PREMOMA.

Wilkesbarre, Pa. — 10,000 rudarjev, vpisanih pri Penna-Hillside Coal & Iron Co., v Lucernu in Laekawanni, Pa., je 4. oktobra odglasovalo za štrajk. Rudarji so takoj zapustili rove. "Počitnice" rudarjev so trajale že nekaj tednov, toda formalne akcije od strani organizacije ni bilo do nedelje, ko je bilo odrejeno splošno glasovanje, ki naj odloči, da li rudarji prenehajo s počitnicami in prenašajo pristranost in diskriminacijo od strani delodajalcev, ali ostanejo na počitnicah. Rudarji so se odločili za zadnje.

KRVAVI BOJI NA IR-SKEM SE NADALJUJEJO.

Nebrojni spopadi med vojski in sinfajnovci po vsem otoku.

ANGLEŠKI VESLOK BI DAL IROEM REPUBLIKO.

London, 4. okt. — Včeraj so bili v Corku ponovni izgrebi. Eden vojaški policaj je bil ubit in drugi ranjen iz osvete nad opustošenjem mesta Blackthorna. V soboto ponoči je počilo več bomb v Corku.

Izgrebi in krvavi spopadi med policijci in civilisti so bili v nedeljo v mnogih krajih Irske. Bilo je mnogo napadov na vojaške barake. Sinfajnovcem se je obnesel napad na vlak med Fermoyem in Mitchellstownom, katerega so napadali ustavili in vplnilli večjo zalogo streliva in orožja.

Iz Dublina poročajo o velikem gibanju vojaških čet. Vojaštvo je zasedlo vse mostove v okolici Dublina in jih sabarikaliziralo s ograjami bodoče žice. Zasedene so tudi vse glavne ceste in nihče ne more v mesto ali iz mesta, da ne bi bil ustavljen in preiskan.

London, 4. okt. — Harold Cox, znameniti angleški pisatelj in vojskač glede irskega vprašanja, je objavil v "Sunday Times" članek, ki je zbudil veliko pozornost v Londonu. Cox piše, da odobrava načrt lorda Greya za rešitev irskega vprašanja s dodatkom, da angleške čete takoj izpraznijo južno Irsko osiroma vse tiste okraje, ki so pod kontrolo sinfajnovcev. Cox je za to, da angleška vlada umakne iz sinfajnovskega dela Irske vse svoje nameščence: vojske policiste, poštne uradnike, davkarje in sploh vse uradnike. Na ta način bi prenehali umori policistov in ropi pošte in irski sinfajnovci bi potem spoznali, kaj se pravi vladati in skrbeti za red in mir, ako bi ga hoteli imeti. Ako sinfajnovci potem proglašajo republiko, naj to store; če organizirajo svojo lastno armado, naj jo imajo. Anglija jih naj pusti na miru, da delajo kar hočejo na svhem, toda njena mornarica naj skrbí, da ne bodo škodovali prometu in plovi na morju. V slučaju pa, da se irski republikanci zvežejo z zunanjimi sovražniki Anglije, kakor so to storili leta 1916, ali da napadejo severni del Irske, tedaj naj Anglija blokira irsko republiko od vseh strani in jo na ta način naredi brezmočno.

Cox apelira na Lloyd Georgevo vlado, da naj upošteva njegov nasvet.

VOJNA JE UNIČILA 40,000,000 GLOVESKIH ŽIVLJENJ.

Washington, D. C. — "Ameriški rdeči križ" ceni po poročilih, ki jih je prejel od zvezne "Rdečega križa," da je vojna uničila štirideset milijonov človeških življenj.

Unrjivost med ženami v starosti od 18 do 45 let ni bila velika. V Evropi je zdaj zaradi tega veliko več žen ko moških. V Franciji se skoraj petdeset odstotkov žen ne more omožiti. Na je v Franciji preveč en-tiljon pet sto žen pod 45 leti.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cena oglasov po dogovoru. Rokopis na na vrhu.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 za pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago \$6.50 na leto, \$3.25 za pol leta, \$1.55 za tri mesece, in za izposojnino \$8.00.

Naslov na vsa, kar ima stik s urednikom

"PROSVETA"

2857 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Support Society.

Owned by the Slovene National Support Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

Datum v objavi: 1. pr. (September 1-20) poleg tega imena in naslova, da vam je s tem dnevnikom poteka naročnik. Ponovilo je pravilno, da se vam ne omeni lič.

PRAVIČNA UREDBA!

Neki slovenski duhoven je svoječasno zagovarjal je-manje profita na tale način:

Zivel je mož na nekem otoku, ki je posedoval čoln, s katerim odhajal na morje loviti ribe. Mož je bil pridn, in kadar se je po ribjem lovu vrnil domov, je pričel delati na drugem čolnu. Ko je dovršil ta čoln, ga je oddajal drugim ribičem v najem, ki so bili leni in niso hoteli po povratku z ribjega lova graditi zase čolna. Kot najemnico je zahteval del od ribjega plena.

Kadar je duhoven dokončal tole primero, katero je povedal vsakemu, ki jo je hotel slišati, se je ponosno ozrl po poslušalcih in dejal: "Vidite, kako krivični so socialisti! Temu možu, ki je delal po povratku z ribjega lova, ne privošči deleža od njegovega dela.

Pri poslušalcih, ki nikdar ne mislijo s svojimi možgani, je seveda dosegel uspehe, drugim je zaigral porogljiv smeh okoli usten, ker so vedeli, da socialisti privošči vsakemu, kar si je pridobil s svojim delom in da cilj socializma ni, da pobere čolne siromašnim ribičem, ampak da vsakemu ribiču pomaga do sredstev, da lahko lovi ribe.

Pred tremi leti se je odigral neki drugi dogodek, ki je resničen in ne spada v bajkoslovje, ker glavne osebe še žive in je dognan kot resnica.

Znana mesarska tvrdka Armour & Co. je v letu 1917 razdelila med 22,000 svojih delavcev osemnajst milijonov dolarjev kot mezdo. Ako računimo, da so ti delavci družinski očetje in da v vsaki družini živi pet oseb, tedaj dobimo številko 110,000. Ali ravno v tem letu so razdelili med tri osebe J. Ogden Armourja, njegovega sina in njegovo hčer eden in dvajset milijonov dolarjev.

Nobeden izmed te trojice ni izdelal orodja, ki ga rabijo v klavnicah, nobeden ni pomagal graditi klavnice in delavnic, ki jih lastuje tvrdka, pa tudi nobeden kral živine ali opravljal drugih mesarskih del v klavnicah tvrdke, a vseeno je bilo med nje razdeljeno tri milijone dolarjev več ko med dva in dvajset tisoč delavcev, ki so s svojim delom producirali toliko, da je bilo mogoče poleg njih mezde dati na stran še enden in dvajset milijonov dolarjev.

Ali je to pravična uredba?

Ta dogodek jasno pokazuje, da je delitev in sicer krivična delitev uvedena v sedanji človeški družbi. Ta delitev se izvaja tako, da dva in dvajset tisoč pridnih delavcev prejme za težko delo skozi vse leto le osemnajst milijonov dolarjev, tri osebe, ki niso aktualno sodelovale pri produkciji, pa eden in dvajset milijonov dolarjev. In če bi prav te tri osebe sodelovale pri produkciji, bi bila taka delitev vseeno krivična.

Ce bi delavci imeli kaj govoriti v mesarski industriji, tedaj bi ta delitev ne bila tako krivična. Zategadelj je opravičen sum, da so vsi tisti za krivično delitev, ki tjevendan trobijo: "Bojte se socialistov, kajti socialisti hočejo vse razdeliti."

Tako se ne deli dandanes samo pri mesarski tvrdki Armour & Co. Tako je pri vseh podjetjih, da majhen, zelo majhen delež odpade na vse delavce, ogromen delež pa na podjetnika, ki dostikrat še ne pozna svojih delavcev, ker pozimi prebiva v letovisih na jugu, poleti pa na severju.

In če delavci danes zahtevajo glas pri upravi industrije, store to, ker se zavedajo, da je uvedena krivična delitev dohodkov, ki jih prinaša podjetje in da se mora ta krivična delitev umakniti pravično, ki odpravi nepokoj v industriji in prinese mir.

Volilec v preudarek. — Sodnik Chas. P. Orr v Pittsburghu, Pa., je razsodil, da se ne morejo zapleniti privatne računske knjige neke velike trgovine, ki prodaja čevlje. Sodnik je menil, da je taka zaplenba protipostavna. Pri tem sodniškem postopanju se je šlo za odkritje profitarstva.

V Chicagu so bile zaplenjene knjige strokovne organizacije izdelovalcev smodk brez sodniškega dovoljenja, da služijo na sodišču za dokaz. Strokovna organizacija je protestirala proti nepostavni zaplenjenju knjig, toda sodnik je odločil, da je bila zaplenba postavna.

Sodnik in druge javne uradnike na važnih mestih izvoli ljudstvo. Delavec in farmar, ali sta že preudarila, kako bosta glasovala na drugega novembra, da dosežeta pravico?

Pomirni položaj v Jugoslaviji.

DAN VOLITEV ZA USTAVO-
DAJNO SKUPNO DOLO-
ČEN NA 28. NOVEMBRA

(Po zvirnih poročilih zastopnikov
J. R. Z.)

Ljubljana. — Čas, na katerega je Jugoslovansko republikansko združenje tako težko čakalo, je tu. Volitve zastopnikov za ustavodajno skupščino so določene za 28. novembra in 12. decembra naj se prvič anke konstituanta.

Elbin Kristan, zastopnik J. R. Z. se je mudil dalj časa v Belgradu, od koder se je vrnil šele 7. septembra. Na svojem potovanju se je ustavil tudi v Sarajevu in Zagrebu, da se na lastne oči prepriča, kakšna je situacija. Danes se zopet odpelje po važnih opravkih v Belgrad in iz pogovora z njim posnemam sledeče:

Razpis volitev pomeni začetek hudega volilnega boja. Situacija v vsaj državi je popolnoma mrgolna. Radikalci (to so konzervativni in nazadnjaški elementi Pašičeve šole) in demokrati ugibajo, kako bi dobili kontrolo volitev popolnoma v svoje roke. V ta namen se dolajo polikumi, da bi tudi klerikalce izpodrili iz vlade. Opažajo se znaki, da bo pri volitvah precej nasilstva. Vlada napeljuje vodo na mlini komunistov in sicer ne more biti nobena dva, da se to godi popolnoma smoteno z določenim namenom. Razpust komunističnega občinskega sveta v Belgradu potrjuje očitno ta namen. Razpust sam je bil popolnoma nalogen, ker so komunisti POLOŽILI PRISEGO NATANČNO PO ZAKONSKIH PRAVILIH IN PREDPISIH, to je duhovniku v roke. Njih opazka, da je njih stališče na pravo znano, ne spremeni niti najmanj dejstva, da so prisegli vendar LEGALNO POLOŽILI. Zmagi v občini so bili dosegli po srčakem volilnem redu, ki daje relativni večini dve tretjini mandatov. Vsakomur je moralo biti jasno in vlada se je dobro zavedala tega, da more tak korak zbuditi simpatije politično izločenih mas za mučenike in ker je temu še sledilo odpustanje komunistov iz državnih služb, je jasno, da mora taka politika učinkovito provokatorično; to je kar bi vladu rada dosegla — nekoliko nemilostnih "pučev" bi ji dalo izvrstno priliko za streljanje in splošno okrepčanje militarnosti podprte reakcije, ki je že danes zelo močna in se nedvomno v bližnji bodočnosti še bolj okrepča.

V delavskem gibanju, ki prihaja za ideje J. R. Z. sedaj akoro izključeno v vpostev, je kaos brez mej. Kar se tiče meščanskih strank ni momentano niti ene, ki bi sledila resno republikanski paroli. Izjemo dela le republikanska stranka v Srbiji, ki ima v svoji sredi zelo inteligentne člane, pa je žalobno po številu slaba in se mora zaenkrat smatrati le za seme bodočnosti. Če bo klerikalna stranka izmistrigirana iz vlade, je mogoče, da bo pri volitvah zopet povzela republikansko geslo. Toda resno se to ne sme jemati, ker je s svojo dosedanjjo politiko dokazala, da ji slušijo principielne parole le za agitacijsko sredstvo, ki se menja, kakor se izpreminja nje lastni položaj. Ostane torej za šile J. R. Z. edino delavsko gibanje. To je na prvi pogled razočljiva soc. dem. na eni in komunistična stranka na drugi strani. Toda komunisti sami so porazdeljeni na toliko struj, da jih ni mogoče predvideti. V glavnem se pač dele v ekstremne komuniste, levčarje in centriste. Ali v obeh tabirih so struje in podstruje, krila in centri. Z ekstremnimi levčarji ni niti misli na kufno kooperacijo, ker odklanjajo vsako pozitivno delo sploh in tudi zahtevajo absolutno uklopitev pod svoje brezumne diktate. Toda, če se ne posreči vsaj nekoliko koncentracije za volilni boj, bi bil rezultat volitev za delavstvo lahko katastrofalen. Čas je seveda prekratek, da bi se šlo za to kampanjo mogla izvršiti kaka popolna združitev, pač pa je poskusiti primeren sporazum, iz katerega se pozneje, zlasti s sodelovanjem konstituante, izloči kakšna združitev.

To je, kar sedaj poskušajo doseči naši zastopniki. Kristan se zopet vrne v Belgrad, Zagreb in Sarajevo, da nadaljuje predpri-

prave za skupno konferenco in od strani najhujše opreke, ki so tem težavnije, ker so z osebnimi nasprotji do skrajnosti zastrupljene. Na Kristana gleda vse kot levčarja, ki prinese nekako odročanje in zdrutitev — in zato ga vse respektira in tudi poštuje. Ne samo delavstvo, ampak tudi uradništvo je polegoma prišlo prihajati do sporazuma, da se bo moralo združiti v eno stranko, če ne bo biti do dela poteptano in se sploh kdaj dvignili na eksistenčni sistem. Eksistenčne razmere za delavce, duševnega in materialnega, so neznosne. Vsi čakajo in upajo, da muš Kristan prinese to odročitev.

Pri sedanjih rezultatih poizkusov za združitev se utrjuje upanje, da bo taka konferenca vendar mogoča.

Če se nam posreči na tej podlagi in po tej edini mogoči metodi spraviti v konstituanto sodelavstvo, ki bo številno vsaj toliko močno in inteligentno tako visoko, da si bo mogla priboriti respekt in da bo pri podajanju predlogov neodvisna od drugih strank, tedaj bo mogoča vsaj nekakšna, da se vloži vsa sila za doseg demokratske konstitucije in političnih zakonov, ki jih zastopa J. R. Z.

V splošnem se lahko pravi, da so razmere z ozirom na te cilje polnopravno take, kakršne so bile v Ameriki pred ustanovitvijo J. R. Z. Posredno se ljudstvo navdušuje, a ni se organizacije, ki bi govorila v njega ime. Zanimanje za vsa ta vprašanja je treba šele vzbujati. In glavno delo se bi moralo vršiti šele tedaj, kadar BO USTAVA TAKA, DA NE BO MOGOČE SAMOVOLNO RAZLAGATI ZAKONOV IN ŽE SAMO PROPAGANDO ZA REPUBLIKO IN DEMOKRATIZACIJO URADE PREGANJATI KOT ZLOČIN. V našem delu Jugoslavije, kjer je v veljavi še stari avstrijski zakon, je taka propaganda zelo težka, ker vam je brez dvoma znano, kakšni so bili odnosi stare Avstrije z ozirom na republikansko gibanje.

Znana v ljudskem mišljenju in pomanjkanje zanimanja za svobodne ideje je seveda razumljiva z ozirom na neverjetno neverjetnost gospodarskih razmer, na neprenehoma naraščajočo dragotino, nesposobnost vlade v industrijskih, trgovskih, sploh vse, ki ki so odvisni od svojih dohodkov, in jih goni v obup.

Tudi v tem oziru je največje važnosti, kako se sestavi konstituanta, ki bo kakor vse kaže, potem fandirala kot reden parlament.

Iz tega izhaja, da so sedanje volitve tudi za namen J. R. Z. najvažnejši moment. Razume se samoočeno, da bo vseh boj odvisen od moralne podpore in priključitve, ki ga morejo dati ameriški Jugoslavo.

Ko smo ljubili Italijanske laži, katere je trobilo po Ameriki italijanska dvajsetmilijonska propaganda, dobili smo veličansko moralno podporo od naših jugoslovanskih organizacij in društev in uspehi niso izostali. Sedaj ko gre zopet za veliko stvar, je potrebno, da se slovenski živeli v Ameriki zopet prebudijo in da neustajno pritiska s svojim vplivom na prijatelje in sorodnike v domovini, da se pridružijo našemu boju v svojo lastno korist, za svoje politično življenje in konečno gospodarsko neodvisnost.

Pišite svojim ljudem, povejte jim, katere stranke kandidati so upravičeni do njihovih glasov in kdo bo pazil in gledal na to, da se izdela pravična in demokratska ustava za Jugoslavijo.

Moralen pritisk iz Amerike na socialiste in komuniste v domovini bo pomagal, da se te dve frakciji zopet združijo, da skupno nastopajo in izvojujejo boj za svobodo, enakopravnost in pravico.

Kovinarji in tovarnarji podpisali pogodbo v Milanu.

Milan, Italija, 4. okt. — Zastopniki kovinarjev in tovarnarjev so zadnje soboto tukaj podpisali pogodbo za skupno kontrolo kovarske industrije. Zastopniki tovarnarjev so rekli pri tej priliki, da so prišli podpisati nekaj, kar je proti njihovi volji.

Polet iz Nemčije v Ameriko.

London, 4. okt. — Iz Berlina poročajo, da je eden najboljših nemških letalcev pripravljen za polet iz Nemčije prek Atlantika v Ameriko. Polet se izvrši sredi oktobra in avijatič upa, da pride čez morje v 36. urah.

DOPISI.

Barberton, O. — Tukajnji pečlarski klub je zadela velika nesreča. Izgubili smo namreč našega predsednika ali vodnika "oberpečlarja" Franka Kovača, ki je zapustil družbo svobode in odšel v stara domovina. Predno je pa vzel od nas slovo, je nam vsem pečlarjem zagotovil, da bo pripeljal s seboj, ko se vrne, toliko slovenskih evrov, da bodo lahko vsi odstopili od pečlarskega kluba in se vprageli v zakonske telege. Navadno se razširi govorica, ako pri kakšnem društvu izgubijo predsednika, da dotleno društvo nazaduje. Toda pri nas je pa ravno obratno — toda nas biva predsednik ne sme kaj napačnega pri tem misliti — napredujemo na celi črti.

Na zadnji redni pečlarski seji "somewhere" smo vse zadeve rešili v občo zadovoljnost, akoravna je bilo zelo težko, ker ni bilo predsednika na njemu določenem prostoru za misel. Neki naš član je predlagal, da bi izvolili začasnega predsednika, toda ta predlog je soglasno propadel, češ, da moramo ostati stvari pri nekajemu predsedniku, spojinjati njegova navodila, ki nam jih je dal pred njegovim odhodom. Dal nam je vsem enake pravice in smo popolnoma enakopravni in dovolil nam je tudi, da se lahko oženimo, ako se hočemo, oziroma ako nas katera slovenska evrika hoče. — Seja se je končala mirno in v splošno zadovoljnost in vsaki smo se veselili z upanjem, da bomo kuhali kaj dobrega za večerjo.

Pred kratkim je prišlo v tukajšnjo naselbino iz stare domovine precej rojakov in slovenskih žmarin. Največ jih je prišlo od Trnovca na Notranjskem in bližnje okolice. Vsi pravijo, da se jim zdi, kot da bi prišli iz pekla v nebesa in da se jim zelo dopade v deželi svobode. Večinoma vsi rojaki so bili v prejšnji avstrijski armadi, stariši od 21 do 26 let, in večinioma vsi so bili na italijanski fronti od začetka pa do konca vojne. Razumno je, da takih je bilo malo in v veliki večini so bili vsi pobiti ali pa vsaj poškodjeni. Dekleta so pa raje prišla v Ameriko gledati ameriške fante kot da bi gledale italijanske arditne in karabinjerje, katerih je tam trikrat več kot prebivalcev.

Vsi pripovedujejo, kako velike silnosti so imeli predno so dobili potne liste za Ameriko. V Postojni pri tamonjski italijanski oblasti so jim delali velike zapreke kakor tudi v Trstu. V Trstu so morali iti po desetkrat, predno so imeli vse listine v redu. Ko so se slednje vkrcali na nek ameriški parnik, so bili pa vsi zelo veseli, da so se rešili enkrat za vselej italijanske nasilnosti.

Kot so pripovedovali, je bila vojna po morja zelo prijetna in morje ves čas zelo mirno. Ko so bili že na visokem morju, se je pa med potniki razširila naslednja pravilica ali bajka: Na parniku sta bila vposlena tudi dva črna, ki sta se pa baje spila z drugimi mornarji. Črna sta pa bila toliko jezna, da sta sklenila se masčevati in cel parnik pognati v zrak. Podtaknila sta pod parni kotel dinamit. Toda čuječe oko kapitana je opazilo to zlodejstvo in je ob pravem času preprečil katastrofo. Izvelkel je samokres iz žepa in napravil kratek proces s tema dvema črnima. Ustrelil je oba in potem so jih pa vrgli v morje. Ko se je prepiral na lastne oči, da je parnik izven vsake nevarnosti, so mirno nadaljevali potovanje proti Ameriki. — Kdor hoče verjeti tej bajki, je dobro, kdor pa ne, je pa tudi vseeno.

Vsem novodolnim rojakom in rojakinjam želim obilo sreče pod zvezdno zastavo. — **Anton Bradley.**

Solar, Colo. — Najbrže že vedo rojaki izrom Zdrženih držav, da je bil ponesrečen rojak Frank Blatnik, kateremu je zlomilo nogo v premogorju. Odpejali so ga takoj v bolnišnico v Trinidad, Colo. Čez teden dni, ko je bil v bolnišnici, sem ga obiskal, da bi se prepričal o njegovem zdravju in stanju sploh. Toda razmere, v kakršnih morajo bivati delavci-bolniki v tej bolnišnici so neznosne in sploh oni oddelek, ki je namenjen za delavke bolnike, se ne more nikakor imenovati bolnišnica, ampak vse kaj drugega. Ko bi tam ne videl, bi nikdar ne verjel, da morajo vladati v taki bolnišnici take razmere. Da bodo delavci, ki vedeli, kaka je ta bolnišnica, obtožbo pomorščakov.

kaka je postrežba, katero dobijo delavci bolniki, naj nekoliko opišem, kakor sem sam videl in se prepričal na lastne oči.

Čez teden dni, ko je bil rojak Frank Blatnik v tej bolnišnici in ko sem ga prvič obiskal, omenjeni rojak se ni dobil vode, da bi si umil obraz in roke. V sobi, kjer so nastanjeni delavski bolniki, je vladala grozna nesnaga in smrad tolik, da bi človek mislil, da je prišel v nek gotov prostor in ne v bolnišnico. Kajti nočne posode pustijo največkrat po ceje dni v sobi in nepokrite. Vodstvo te bolnišnice se ne briga prav nič za delavce bolnike in bolniške strežnice so pa ravno take. V sobi je bilo vse polno muh in kakor so mi pripovedovali bolniki, jih nadlegujejo ponoči tudi stenice in miši, katerih je menda tudi vse polno v bolnišnici. O kaj dobri in tečni hrani pa sploh ni govora in pri marsikateri bogati družini zavržejo boljše hrano, kot jo pa dobijo tukaj bolniki. Sploh se to nikakor ne more imenovati bolnišnica, vsaj oddelek za bolnike delavskega razreda ne.

Vsled tega priporočam vsem delavcem v teh okrajih, da naj naredijo potrebne korake pri premogorjskih družbah in sploh v lepodjetnikih, da naj odpravijo te razmere, ki so neznosne za človeka, ki išče zdravniške pomoči v tej bolnišnici, ali naj pa pošiljajo ponesrečene delavce v bolnišnico v Pueblo, Colo. Po mojem mnenju niso bolnišnice, katere oskrbujejo v črne halje oblečene sestre vredne piskavega očeha, in bolnišnica, katero sem omenil, pa ni vredna prav nič. — **John Erjavec, očividec.**

Moore, Pa. — Premogorje v tukajšnji naselbini obratuje se do doli dobro in tudi zaslužek se ne bi bil tako slab, ako bi ne bilo te neznosne dragotine. Tako pa družinskemu očetu s kopicom otrok ne ostane ničesar od zaslužka in največkrat mu se primanjkuje.

28. avgusta zvečer me je doletela nesreča, ki bi me lahko stala življenje, ako bi ne bila prišla takoj pomoč. Vkuhalava sem namreč razno sčevlje in ko sem zapirala steklenico, se mi je ista zdrobila v roki in stekleni drobci so mi prerezali vse žile na rokah. Poklicali so takoj zdravnika.

Prvo pomoč mi je dal dr. J. V. Burkett in me nato še isti večer odpeljali v bolnišnico sv. Marije v Pittsburghu, Pa., kjer so mi roko operirali in zašili žile. V bolnišnici sem bila 17 dni. Roka se ni popolnoma zdrava toda upam, da bo v najkrajšem času.

Ob tej priliki moram izreči rojakini Pivk in Rozman kakor tudi Doliner najiskrenejšo zahvalavo, ker so mi priskočili na pomoč ob času moje nesreče. — **T. K.**

BORZA ZA RAZPEČAVANJE ŽOANJA ODKRITA.

(Nadaljevanje s 1. str.)

se peljali v avtomobilu za tovrstni avtomobilom, v katerem je bilo naloženo njih žganje. Bliz vogala Dva in dvajsete in Wabashove ceste je za njimi pridrdral avtomobil, v katerem je sedelo devet policajev in pritisnil njih avtomobil k hodniku. Ti policaji so vzeli od Millerja \$1,400, prstan za \$2000 in \$600 pa od drugih. Po tem delu so sledili tovrstnemu avtomobilu. Na vogalu Canalpor-tove in Osemnajste ceste so odšli tovrstni avtomobil. Na tovrstni avtomobil sta pa stopila dva policaja. Sedem policajev je odpeljalo voznička do vogala Dva in dvajsete in Državne ceste. Tam so mu rekli, da naj nocoj molči o vsem, kar je doživel, če ne, pojde v zapor.

In tako so bili vsi tovrstni avtomobili, naloženi z žganjem, polovljeni drug za drugim in žganje je bilo odpejano v neznanu skrivnosti.

Policija pravi, da ji o celi aferi ni nič znanega, salunariji, ki so bili oiciganjeni za žganje, pa kolnejo.

Pomorščaki, ki so pobijali Haitijance, so oprani.

Washington, D. C. — Več ameriških pomorščakov na otoku Haiti je bilo obdolženih, da so brez poviada masakrirali gotovo število domačinov. Vlada je uvedla preiskavo in general Lejeune, ki je vodil preiskavo, je pred nekaj dnevi sporočil mornarškim tajniku, da manjka dokazov, obtožbo pomorščakov.

Slovensko-Hrvatski Bankni Zvež.

ZA ZAGREB -- \$38.00

Dne 6. oktobra homokurali velika skupina Jugoslovanov naravnost se v Zagreb. Vsi oni, ki se poslovati s te grupe, naj se takoj prilavijo.

PRINOSI IZ DOMOVINE.

Kavcekar se skira velika družba potnikov iz Zagreba pod vodstvom našega zastopnika. Kadorkoli želi dobiti svoje hitro, gotovo in po niski ceni in pod jamstvom, naj se takoj prijavi.

KUPUJTE SEDAJ JUGOSLOVANSKE DINARE—KONE!

Izdane od države in jamčene. Sedaj ali nikdar ne bo boljše prilike, da iz vaškega denarja v banki dobi lahko napravi denar. Pošljite nam, kolikor želite dolarjev in mi jih naložimo za vas v katerikoli banki v Jugoslaviji, ki si je habere, in mi vam posredujemo vložno knjižico. Sedaj je čas, da pomagajte svojim dragim, dokler je še denar po niski kurzi ceni. Pošljamo vam denar pod jamstvom v katerikoli kraj v Jugoslaviji. Menjamo denarje po najnižjih cenah. Vsi narodi in posamezniki se danes brezplačno. Obrnite se na

HERY C. ZARO, BANKER

37 CECILIAN SQUARE, NEW YORK CITY.

POTOP.

Zgodovinski
— roman —

Spisal H. Sienkiewicz. — Poslovenil Podravski.

(Nadaljevanje.)

In resnica. Anica jih je vedela mnogo. Razgovor se je pričel takoj o Čenstohovem, kajti po teh novicah so najhuje koprneli jetniki v Tavrogih. Zlasti je nastavljal mečnik skrbno dlani k ušesom, in se trudil, da ne presliki nobene besede in samo sedaj pa sedaj je zaklical vmes:

"Hvala Bogu! Hvala Najvišjemu!"

"Najbolj čudno se mi zdi to," je rekla naposled Anica, "da ste vi še le pred nedavnem slikali o teh čudežih presvete Device. Ta dogodka je že znana povsod; jaz sem bila takrat še v Zamostju in gospod Babinč se tedaj ni prišel po mene. Ej, koliko tednov je že minilo! . . . Potem pa so začeli povsod pobijati Švede, v Veliki Poljki, kakor pri nas, najhuje pa jih podira gospod Čarnecki, pred katerim beže, ko samo čujejo njegovo ime."

"A Čarnecki!" zakliče mečnik in si drgne roke, "ta jim da popra. Še na Ukrajini sem čul, kako vrl vojak je to."

Anica mi je otepla z rokami prah z obleke, ter malomarno, kakor bi bilo to kaj vsakdanjega rekla

"Oho, Švedov že ni več!"

Stari mečnik se ni mogel dalje premagovati. Prijel jo je za roko ter jo jel poljubovati, da se mu je kar skrila v velikih brkah.

"Oh, moja krasotica!" je zaklical. "Zgolj medea se pretaka iz vaših ust! . . . Ej, kakega angelja nam je poslal Gospod v Tavroge!"

Anica je zardela ter jela motati na prste konce svojih kit, povezane z rudičimi trakovi ter lokavo zročila izpod čela, rekla:

"Vri angelj tol. . . Pa tudi kraljevi hetmani so jeli že pobijati Švede, kakor tudi vsa stalna armada in vsi vitezi, ki so osnovali zvezo v Tiševicah, kateri se je celo kralj pridružil ter izdal pozive, radi česar sedaj tudi prostaki že pobijajo Švede. . ."

Njena govorica je spominjala na žvrgolenje tišice. Mečnik se je zjokal od veselja, po licu Aleksandre Bilevičeve pa so pritekale tihe, debele solze.

Po svoji naravi kaj dobrosrčna Anica je skočila k Alenki, objela jo okrog vratu, in jela urno govoriti!

"Ne jokajte; meni se smilita in jaz ne morem videti vaših solz. . . Čemu se žalostiti?"

Njene besede so bile tako iskrene, da je nezauzponost Bilevičeve nakrat izginila; radi tega se je še tem huje zjokala.

"Vi ste tako mila!" jo je tolažila Anica, "čemu se torej jočete?"

"Od veselja," odvrne na to Alenka, "toda tudi od gorja, ker midva bivava tukaj v težko sužnjosti ter ne veva ni dneva, niti ure. . ."

"Kako, vidva sta jetnika kneza Bogoslava?"

"Da, tega izdajalca, tega krivoverca!" dodu mečnik.

"To se je že tudi meni pripetilo, a vendar ne jočem radi tega. Ne ugovarjam vama, da je knez izdajalec in krivoverec, toda on je vreden plemič ter kaj naklonjen našemu spolu."

"Bog daj, da bi njemu skazovali takšno čast v peklu!" odvrne mečnik. "Vi ga še ne poznate radi tega, ker še ni šel tako za vami, kakor za to devo. On je prvi lopov, Saković pa drugi. Dal Bog, da bi Sapieha ugonobil oba!"

"Gotovo ju ugonobi, kajti knez Bogoslav je hudo bolan ter ima le malo voljakov. Resnica, on je urno ugonobil nekoliko polkov ter vzel Tiko-tin vsekako pa mu je težavno meriti se z vojskami Sapiehe. Verjemita mi, kajti jaz sem videla moči jednega in drugega. . . Pri Sapiehi se nahajajo takšni odličnjaki, kateri takoj vženejo kneza v kozji rog."

"Nu, kaj, ali mar nimate pravil?"

"Jaz kneza Bogoslava že dolgo poznam," je nadaljevala Anica, "kajti on je sorodnik Višnjevekih in Zamojskih. Nekoč je prišel k nam v Ljubno, ko je zahajal še knez Jeremija nad Tatarje v divje stepe. Radi tega je tudi zapovedal vsem naj ravnajo z menoj spoštljivo; on si je zapomnil, da sem kot domačica bila ondi kneginja najbližja. Takrat sem bila še majhna, ne pa takšna, kakoršna sem sedaj. . . Toda kdo bi si bil mislil, da bo on kedaj izdajalec! Toda ne žalujta, uroja draga, kajti kdo ve, če se še on vrne sem-kaj, predno odrinemo od tod."

"Midva sta to že poskušala", odvrne Anica.

"In ni se vama posrečilo?"

"Kako bi se naj posrečilo!" odvrne mečnik. "Zaupala sva svojo skrivnost nekemu častniku, ki je nama navidezno naklonjen. Toda kmalu se je pokazalo, da je pripravljen naju raje ovirati, nego nama pomagati, zlasti ker njemu načeljuje Braun, katerega niti sam vrag ne prekanj."

Anica pobesi oči.

"Nemara se pa meni posreči. Treba je samo, da dospe sem bliže gospod Sapieha, da bom imela kje iskati zavetja."

"Bog ga daj kaj hitro," odvrne mečnik, "med njegovimi vojskami imava dokaj sorodnikov, znancev in prijateljev. . . Razun njih so ondi še moji stari tovariši, kakor na priliko Volodijevski, Skretuski in Zagloba."

"Jaz jih poznam," odgovori Anica začudena, "toda njih ni pri Sapiehi. Ej, ko bi oni bili! Zlasti ako bi bil tam Volodijevski, pa bi jaz ne bila tukaj, on bi me ne bil pustil vjeti kakor Babinč."

To je vrl vitez! zakliče mečnik.

"Ponos vse vojske!" reče Alenka Bilevič.

"Toda Bog zna, če mar niso že mrtvi, ako jih niste videli?"

"O ne!" odvrne Anica, "smrt takih viteзов bi bila kmalu znana povsod. . . Vi jih poznate. Oni se živi ne dajo ujeti, samo krogla jih lahko ugonobi, drugače jih nihče ne nadvlada. Dasi je Volodijevski najhujše rasti, še spominjam, kaj je

rekel o njem knez Jeremija, da bi izbral ako bi bila usoda vse ljudovlade odvisna od bitke jednega človeka z drugim, za takega borilca Volodijevskega. On je tudi pobil Bohuna ter si sploh zna pomagati povsod."

Mečnik, zadovoljen, da se ima s čim razgovarjati, se jame izprehajati po sobani.

"Da, to je res. Vi, kakor vidim, dobro poznate Volodijevskega."

"Čemu ne? Saj sva toliko let prebila skupaj."

"Torej je gotovo bilo tudi kaj ljubezni vmes?"

"Jaz tega nisem kriva," odvrne Anica skromno, "toda sedaj je on že brčkone oženjen!"

"Ne, on še ni oženjen!"

"Ha, ko bi tudi bil. . . Meni je to vse epa."

"Daj Bog, da se zopet snideta! Toda menoj žalosti samo to, da jih ni pri hetmanu, kajti s takimi vojskami bi on lažje zmagal."

"Za to pa je tam eden, kateri nadomešča vse."

"Kdo neki?"

"Babinč iz Vitebaka. Ali še nista čula ničesar o njem?"

"Ničesar, čemur pa se zelo čudim."

Anica je začela praviti dogodke na svojem potovanju iz Zamostja. Babinč je zrastle v njuni oči v takega junaka, da se je mečnik kar praskal po glavi, in ugibal, kdo bi to bil.

"A jaz vendar poznam skoro vse Lito," je dejal: "Tukaj so zares hiše, ki imajo temu podobna imena, kakor: Babonjavkov, Babinov, Babinovski, Babiniski in Babaki, toda o Babinčih še nisem čul nikdar. Radi tega si mislim, da mora to biti izmišljeno ime, kakor delajo to mnogi vojski iz strahu, da bi se sovražnik maščeval nad njihovimi sorodniki. Hm! Babinč! Mora biti kaj vrl vitez, da je znal tako prekaniti celo Zamojskoga."

"To pa to!" zakliče Anica.

"Ali je to res?" vpraša mečnik, obstane pred Krasenako ter se prime za bok. "In vi se niste zaljubili vanj?"

"Ne, Ali nemara sumite kaj?"

"Bog obvaruj! Jaz ničesar ne sumim."

"Babinč je kaj previden. Komaj sva odrinila iz Zamostja, mi je dejal, da ima njegovo srce v oblasti že neka druga, in dasi mu ta najemščina ne plačuje, je vendar ne misli zamenjati z drugo."

"In vi to verjamete?"

"Kajpada verjamem," odvrne Anica živahno, "on mora biti zaljubljen v ono do ušes, kao ves ta dolgi čas ni bilo nič."

"Ej, saj ni bilo dolgo!" odvrne smeje se mečnik.

"A jaz vam pa pravim da dolgo," je odvrnila in pocpetala z nožico, "kajti kmalu čujemo o njem."

"Bog daj to!"

"Jaz vam pa povem zakaj. . . Evo, kolikokrat se je Babinč spomnil kneza Bogoslava, vsikdar mu je lice obledelo in tako je škripal z zobmi kakor nenamazane duri."

"V takšnem slučaju je on naš prijatelj!" reče mečnik.

"Gotovo! . . . K njemu sbežimo, koj ko se prikaže."

Samo da enkrat pridem od tod, takoj si nabere lastno krdelo; takrat spoznate, da nisem v vojski nikak novinec, in da je stara roka še za rabo."

"Torej pojdite, gospod, pod poveljništvo gospoda Babinča."

"Jaz si mislim, da bi vi šli raje pod poveljništvo Volodijevskega."

Na ta način so se dolgo dražili drug drugega, da je celo Bilevičeva pozabila svoje gorje, in postala nekoliko veselejša. Ko so si dovolj povedali, je odšla Anica Borzobogata v svojo sobo, kajti ni več manjkalo mnogo do polnoči.

"To je zlata deklica!" je dejal po njenem odhodu mečnik.

"Odkritosrečna je kakor voda. . . In mislim si, da se kmalu poprijateljimo," odvrne mu Alenka.

Bilevičeva se je s priložnostjo Anice povsem razvedrila, položila si roko na kolena, posnemala novo znanko in zrla izpod čela na mečnika.

"Tako, stric!" je dejala. "Vi mi hočete očitno speči medeno potico iz te moke."

"Nu, molči!" ji odvrne mečnik med smehom in vihaje si kvišku brke. "Ona, je vsaj razpršila tvojo zamišljenost in jaz sem prepričan, da nastane med vama najiskrenejše prijateljstvo."

In res se ni motil. Deklica sta se kmalu poprijateljila med seboj, nemara radi tega, ker sta bili njuni značaji povsem različni. Ena se je odlikovala s svojo krepko dušo, globokimi čustvi, s trdnjo voljo in razumom, druga pa z dobrim srcem in čistotjo misli, sicer pa je bila a kratka verna jekla.

Jedna je bila po svojem zalem licu, po jasnih lasih in po nenavadnem miru in mihi rasti povodne vile, ki skače po noči naokrog ter se smeji nad skrbmi ljudji. Častniki, ki so ostali v Tavrogih ter so videli vsak dan obe, bi bili radi poljubovali Bilevičevi noge, Anici pa usta.

Hasllog, ki je imel dušo škotskega gorala, polno otonosti, je spoštoval in oboževal Alenko Bilevičovo, Anice pa ni mogel niti videti. Pa tudi ona je merila z istim merilom ter si svojila Brauna in vse ostale, ne izvemši niti starega mečnika.

Alenka si je pridobila v kratkem času vso prevlado nad prijateljico, katere je odkritosrečno reklo mečniku:

"Ona pove z dvema besedama več, nego nabebetam jaz cel dan."

Anica je bila grozna koketka in te napake je ni mogla odpraviti njena resna tovaršica. Koj ko je začela Krasenaka živnet ostrog na hodniku, je pod različnimi izgovori takoj stekla ven, stopila prilecu naproti ter zakrčila:

"Ej, kako sem se vas vstrašila! Na to se je pričel razgovor, metanje lokavih pogledov izpod trepalnic ter različni drugi migljaji, s pomočjo katerih bi imelo biti premagano najtrše srce."

Novice iz Jugoslavije.

Koliko Jugoslovancov živi v Ameriki? Po najnovejših poročilih, poroča "Beogradski dnevnik", znaša število jugoslovanskih izselencev v Severni Ameriki 700.000, od katerih jih je samo v Kanadi 200.000. Največ je Hrvatov, okoli pol mil., a Srbov in Slovencev okoli 200.000.

Pridelak piva. V Jugoslaviji je danes 42 pivovar, ki so pred vojno producirale 750.000 hektolitrov piva. Danes je produkcija piva mnogo manjša, ker večina pivovarjev ne obratuje. Največja pivovarna je v Sarajevu, ki proizvaja letno 150.000 hektolitrov, av Zagrebu se projektira sedaj še ena večja pivovarna, ki bo proizvajala 250.000 hektolitrov, katero bo gradilo zagrebaško društvo gostilničarjev. V Mostaru se gradi nova pivovarna s češkim kapitalom. Po moči se kuha najmočnejše pivo v Vojvodini. Srbiji in Hrvatski z 10 do 13 stopinj, a v Bosni z 8 stopinj. Najdražje je pivo v Srbiji, okoli 400 dinarjev hektolitrov, medtem, ko velja v ostalih jugoslovanskih pokrajinah hektolitrov piva 400—800 K. Hmelja se v Jugoslaviji pridelu dovolj, a ni prave dobre vrste, zato dobijo nekatere tovarne češki hmelj. Čudno se nam zdi, da vlada pusti, da se grade še nove pivovarne, ko jih imamo že itak ogromno število. Samo z varjenjem piva ne bodo naši kapitalisti osrečili ljudstva, nego ga bodo upropastili. Toda dobiček je lahek in lep.

Razdelitev mandatov. Belgrad, 9 sept. Konstituenta bo štela 492 poslancev. Na Srbijo jih odpade 157 na Črno goro 8, na Hrvaško in Slavonijo 95, na Bačko in Baranjo 25, na Banat 20, na Dalmacijo 21, na Slovenijo 70, na Bosno in Hercegovino 63. Med njimi mora biti ena četrtina kvalificiranih poslancev, torej 108.

Razdelitev Ljubljane v volilna okrožja. Ljubljanska občina k-te je po pregledu, sestavljenem po Korošec-Breževem občinskem volilnem redu 25.419 volilnih upravičencev, izmed katerih je 14.558 volilk in samo 10.961 volilcev. Po posameznih okrajih se razdele volilec in volilke sledeče: v prvem volilnem okraju Poljane je 1051 volilec in 1520 volilk; v drugem okraju Sv. Jakoba 1325 volilec in 2076 volilk; v tretjem okraju Krakovo-Trnovo 1000 volilec in 1295 volilk; v četrtem okraju Dvorski okraj A (Rimska cesta, Tržaška cesta do Simon Gregorčičeve ceste, Hilerjeva do ulice, Vegov in Dvorski trg) 1014 volilec in 1402 volilk; v okraju Dvorski okraj B (od Gregorčičeve in Hilerjeve ceste do Aleksandrovo ceste, levi del Prešernove ulice do Wolfvo ulice) 995 volilec in 1325 volilk; v VI. okraju Kolozovski okraj (inkl. Dunajska in Janez Trdinova ulica) 810 volilec in 1008 volilk; v VII. okraju Kolodvorski okraj A (vključeno Resljeva cesta) 805 volilec in 1157 volilk; v VIII. okraju Kolodvorski okraj B (do Ahacijev in Martinove ceste vključeno) 1058 volilec in 1475 volilk; v IX. okraju Vodmat 650 volilec in 937 volilk; v X. okraju Barje (Dolenja cesta, Hradeškega vas, Ilovica) 530 volilec in 612 volilk; v XI. okraju Spodnja Šiška 1492 volilec in 1551 volilk. Iz teh podatkov je razvidno, da niti v enem okraju niso moški volilec v večini.

Nasilje buržoazije v Belgradu. Stara občinska uprava v Belgradu je podala ostavko. Na podlagi doseženega sporazuma med radikali in demokrati je izvoljen nov občinski odbor, ki bo začasno vodil posle občinske uprave, dokler državni svet ne reši odloka o aktu notranjega ministarstva in o pritožbi glede občinskih volitev v Belgradu. Nova občinska uprava je sestavljena nastopno: Predsednik dr. Joca Petra-Jovanović, podpredsednik Danilo Živaljevac.

Imenovanje novih učnih moči na ljubljanski univerzi. Imenovanje: dr. Franc Kidrič za red. prof. starejših slovanskih literatur s posebnim osirom na slovensko; dr. Franc Weber, za izr. prof. teoretične filozofije; dr. Vojislav Mole za docenta antične in bizantinske umetnostne zgodovine; inž. Josip Kropač, za red. prof. za rudarstvo in trebljenje rud; inž. Anton Danilbelka za red. prof. za plavjarstvo in šolarstvo; dr. Alfonz Klemenec za izr. prof. teoretične in fizikalne

kemije in anorganske tehnologije; inž. Miroslav Kasal za izr. prof. stavbne mehanike in železnobetonstkih stavb; inž. Vladimir Staneč za docenta za parne stroje; dr. Marij Rebek za docenta kemije; dr. Gregor Rožman za docenta kanoničnega prava; dr. Rado Kušej za red. prof. za cerkveno pravo; dr. Staniko Lapajne za red. prof. za meddrž. zasebno in kazensko pravo in za obče državljansko pravo; Aleksander Bilimović za kontraktualnece red. prof. za narodno gospodarstvo. — Dalje je imenovan za univerzitetnega sekretarja s činom izred. profesorja dr. Matel Šmale, tiskovni referent pri predsedništvu deželne vlade v Ljubljani.

Velika tatvina v Belgradu. Neznani tatovi so ukradli iz menjalnice D. Rusova v Belgradu na Terazijah 65.000 dinarjev. Prebili so ponoči zid v menjalnico. Ukradena svota sestoji iz dinarjev, raznih tujih valut in vrednostnih papirjev.

Basbojniki v Bosni. V čajniškem okraju v Bosni so se pojavili razbojniki. Nastanili so se na Kozara planini. Od tu so pohajali na pota v doline, kjer so ljudje hodili v bližino cerkev. Ljudi so ujeli, jih prepeljali v neko samotno gostilno in jih tam popolnoma oropali. Orožništvo sedaj zasleduje roparsko družbo.

Katero stranko se udeležijo volitev. Doznava se, da bodo naslednje stranke nastopile pri volitvah za konstituinto s svojimi listami: Demokrati, radikali, Ribarjevi nacionalci, demokratje, komunisti, republikanci. Radličeva seljaška stranka, Narodni klub. Ljudska stranka, vojaška in stranka poljedelcev.

Razne vesti.

Kulturno delo v sovjetski Rusiji. Komisariat za javen poduk je sklenil, da zagotovi republiku Aserbejdžan na vzgojnem polju potrebno moč in organizira v tej deželi višji poduk. — Zvezdoslovce Kovrjaki je v noči od 23. na 24. avgusta odkril v Petrogradu novo zvezdo II. vrste. Dne 30. avgusta se je sešel peti vsesrski kongres bakterijologov in epidemiologov. Udeležilo se ga je 300 delegatov iz cele Rusije. Ljudski komisar Simeah, ki je bil izvoljen za častnega predsednika kongresa, je označil kot nalogo kongresa, da se najdeta čim vplivnejša sredstva za pobijanje bolezni in za varstvo ljudskega zdravja.

Kakor smo prorokovali, tako se je zgodilo! Madžarski justični minister je namreč odločil, da se lina kazni šibanja izvrševati le v onih slučajih, ki ne zadevajo zločinov podeželskega prebivalstva! Uporabil se bo torej "zakon" le proti mestnemu prebivalstvu. A da bo stvar izgledala nekoliko bolj simpatična, je nakel gospod madžarski minister celo vrsto nepostavnih dejanj, katerih povzročitelji naj bi odsej vživali njegovo pravno modrost. To so: poudini seksualni zločini in prestopki, prestopki proti javnemu zdravju, krađenje, verižništvo, če se isto izvaja kot posel (!) itd. — In cela vrsta pregreh, ki je pa ne bomo praznili, vsaj so le prah v oči nedolžnim ljudem! Dalje sploh ne bomo govorili, ker bi bilo škoda papirja in časa nam takim moralnim propalcam! Omenil bi le še: Eden med tistimi, ki so glasovali za tepež, je bil stolobologovski katoliški škof Otokar Prohaska? Kako ga bodo skušali zagovarjati naši krščanski obojevalci? Morda s tistim lepim poglavjem iz evangelija, kjer izganjanja učenik z bičem kramarje in farizeje iz hiše svojega očeta?

JAVNA ZAHVALA.

Slavonice Immigrant Bank, 436 West 23rd St., New York, N. Y.

Prejel sem danes vložno knjižico Zemljoradniške Banke, kateri sem po Vam poslal 16314 dinarjev na depozit in jako sem zadovoljen, da ste celo zadevo tako hitro in gladko prevedli.

Zato Vas priporočam vsem prijateljem in znancem, ki naj se v denarnih zadevah vedno le Vaše Banke poslužujejo, ako hočejo svoje stvari v redu imeti.

Zahvaljujem se Vam na Vaši točnosti in ostajam s spoštovanjem

Peter Prica, Rock Springs, Wyo. Box 693.

MALI OGLAS

Classified Advertisement

POTREBUJEMO

DE LA VCE

za delo v skladišču jekla. Stalo delo, dobra plača. Delo je poučno.

Oglasite se pri:

JOSEPH T. EYERSON & SO

16th & Rockwell Sts.

Druga vrata No. 2.

Chicago, Ill.

AVSTRIJSKI VOJAKI.

Moški, ki so bili vojski v avstrijski vojski za časa svetovne vojne, sedaj lahko pridejo iz Jugoslavije v Ameriko, če vam npravi tozadevne prošnje in drug potrebna listina

MATIJA SKENDER

javni notar za Ameriko in stari kraj.

5237 Butte Str., Pittsburgh, Pa. On vam jamči, da pride oseba, ki si jo želite k sebi, — ali pa vam povrne denar. — V vseh pravnih in notarskih poslih pa v zadevah, ki so v zvezi s potovanjem vaših ljudi iz starega kraja, se obrnite nanj, pa boste v vseh zadovoljni, zakaj, on je za vas, a vi bodite zanj.

FARMA NA PRODAJ.

Proda se 60 akrov obsegajoča farma z vso živino in vsemi poljskimi pridelki. Živine je 17 glav 7 molznih krav, 7 telic, ki bodo krave za prihodnjo spomlad, 4 konji, 8 prašičev, nadalje je 30 ton krme, 100 bučjev ovsa, 50 bučjev koruze in trije vozovi kakor tudi vse potrebno orodje za obdelovanje kmetije; stroj za sejanje, stroj za košnjo in grablje, bran plug, "Wind Mill" veterinca, vlečenje vode iz vodnjaka. Poglejte tudi 50 kokoši. Hiša je narejena iz hlodov (log house) in ima štiri sobe; hlev meri 20x40, m. dalje sta dva senika in tudi velika žitnica. Vse to se proda p zelo nizki ceni in sicer za vsot \$7.000. Takoj pri nakupu je treba plačati le štiri tisoč in ostali tri tisoče pa v polletnih obrokih s 6% obrestmi, ali pa kakor si kupen želi. Torej če katerega vesele in resno misli kupiti to kmetijo, naj piše ali pa se naj osebno oglasi pri: STEVE PLAUTZ, WIL LARD, Wis. (Clark Co.) Ako bi si kdo želel ogledati to farmo, naj pride z železnico do Greenwooda, Wis., in naj se prihlasi pri "Farmers and Merchants Bank" in tam bo dobil vsa nadaljnjša pojasnila (Oct. 5-6 Adv.)

RAD BI IZVEDEL.

kje se nahaja Franc Koncila, domače Steberčev iz vasi Praproče št. 19, pošta Zuzemberk. Cenjene rojake uljudno prosim, naj mi povedo, kje se nahaja, naj mi blagovoli to sporočiti, ako bodo pri sam čital te vrstice, naj se nemudoma oglasi na moj naslov, ker imam za njega pismo iz starega kraja in poročiti mu imam zelo važne stvari, kar se tiče njegovega doma in matere. Moj naslov je: Joe Horvat, P. O. Box 27, Morgan, Pa. (Allegh. Co.) (Oct. 5-6).

POZOR ROJAKI!

Rada bi izvedela, kje se nahaja moja hči JOSEPHINA REMITZ. Cenjene rojake uljudno prosim, naj mi povedo, kje se nahaja, naj mi blagovoli to naznani, za kar bo zelo hvaležna. Ako bode pa sama čitala ta oglas, naj se prijavi svoji materi na spodnji naslov. Prosi se vse, ki vedo kaj o nji, naj to hitro sporoče, zelo važna zadeva. Moj naslov je: Mrs. Rotija Remitz, P. O. Box 136, Sublet, Wyo. (Oct. 5-6).

RAD BI IZVEDEL

za moja dva brata Jožefa in Petra Valenčiča. Prvi je bival v Hastingsu, Colo., nekako pred 3 leti in drugi pa v Rochesteru, Minn. Kje se sedaj nahajata, mi ni znano. Poročati njima imam zelo važne stvari iz stare domovine. Cenjene rojake uljudno prosim, če kdo ve za njih naslov, naj mi to nemudoma sporoči, ako bosta pa sama čitala ta oglas, naj se mi prijavita na moj naslov: Anton Valenčič, P. O. Box 23, Delagua, Colorado.